

Sygn. akt V CZ 63/13

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Barbara Myszka

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa J. G., J. G., I. K., K. S., G. W., I. Z., I. G., A. G. i A. G.
przeciwko M. S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 5 grudnia 2013 r.,

zażalenia powódki I. K. na wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 7 maja 2013 r.

**oddala zażalenie i pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym Sądowi
wydającemu orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z dnia 7 maja 2013 r. uchylił wyrok Sądu Rejonowego w C. z dnia 17 lipca 2012 r., którym zasądzono od pozwanego na rzecz powodów solidarnych kwotę 9.303, 17 zł wraz z odsetkami ustawowymi, oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

Podstawą tego wyroku kasatoryjnego było stwierdzenie, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy. W ocenie sądu II instancji, sąd rejonowy uwzględnił powództwo w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu tj. w oparciu o art. 405 kodeksu cywilnego, uznając za zasadne roszczenie części powodów tj. aktualnych współwłaścicieli nieruchomości o zwrot pobranych przez pozwanego kwot w łącznej wysokości 9.303, 17 zł. z rachunku bankowego założonego dla nieruchomości, stwierdzając, że nastąpiło to bez podstawy prawnej. W niniejszej sprawie, zdaniem sądu odwoławczego a zgodnie z podnoszonym przez pozwanego zarzutem, przedmiotem sporu były rozliczenia między współwłaścicielami – powodami, a pozwanym – obecnie byłym współwłaścicielem – o pożytki i inne przychody z rzeczy wspólnej przypadające współwłaścicielom według art. 207 k.c. w stosunku do wielkości udziałów. Prawdliwość dokonanego przez pozwanego rozliczenia powinna być oceniona w oparciu o treść art. 207 k.c., a nie na podstawie art. 405 k.c. Pozwany dokonał bowiem rozliczenia za okres kiedy był współwłaścicielem nieruchomości wspólnej. Po sprzedaży udziału w nieruchomości, pozwany poinformował pozostałych współwłaścicieli o rozliczeniu. Działał on zatem w oparciu o podstawę prawną wynikającą z art. 207 k.c., na którą powoływał się w trakcie procesu.

Zażalenie na wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 7 maja 2013 r. w przedmiocie uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, wniosła powódka I. K. W zażaleniu zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 207 k.c. poprzez błędne jego zastosowanie do prawidłowo ustalonego w sprawie stanu faktycznego, zamiast art. 405 k.c. a ponadto jej zdaniem doszło do naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje wrazie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. W judykaturze jednolicie przyjmuje się, że celem takiego zażalenia jest poddanie kontroli prawidłowości uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, co może mieć miejsce jedynie w wypadkach wskazanych w art. 386 § 2 i § 4 k.p.c., tj. nieważności postępowania w pierwszej instancji, nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo niezbędności przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Samodzielny charakter i cel wskazanego środka odwoławczego znacząco różni go od skargi kasacyjnej, służącej do merytorycznej kontroli orzeczeń sądu drugiej instancji, co sprawia, że Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu takiego zażalenia nie może oceniać zasadności oceny prawnej dokonanej przez sąd odwoławczy. Zawężona kognicja Sądu Najwyższego co do zasady obejmuje jedynie ustalenie, czy przyczyna uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przyjęta przez sąd drugiej instancji rzeczywiście stanowi jedną z podstaw przewidzianych w art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013/3/41; z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013/4/54; z dnia 19 grudnia 2012 r., II CZ 141/12, niepubl.; z dnia 10 stycznia 2013 r., IV CZ 166/12, niepubl.).

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy uchylił wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania ze względu na nierozpoznanie istoty sprawy przez przyjęcie niewłaściwej podstawy prawnej rozstrzygnięcia a przez to nieodniesienie się do przedmiotu sprawy.

Według przyjmowanego w judykaturze Sądu Najwyższego stanowiska, do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi, gdy sąd pierwszej instancji zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania pozwu lub zarzutów merytorycznych przeciwstawionych zgłoszonemu roszczeniu. Nierozpoznanie istoty sprawy może być konsekwencją przyjęcia przez sąd pierwszej instancji przesłanki niweczącej lub hamującej roszczenie (np. prekluzja, przedawnienie, potrącenie, brak legitymacji,

prawo zatrzymania) albo zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania pozwu, (por. m. in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999/1/22; wyrok SN z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003/3/36; z dnia 17 listopada 2004 r., IV CK 229/04, niepubl.; z dnia 21 października 2005 r. III CK 161/05, niepubl.; z dnia 11 lipca 2007 r. III UK 20/07, OSNP 2008 nr 17 – 18, poz. 264; z dnia 10 czerwca 2011 r., II CSK 568/10, Mon. Pr. 2012/10/544-546; z dnia 11 sierpnia 2010 r. I CSK 661/09 niepubl.)

W orzecznictwie przyjmuje się również, że niezbadanie podstawy merytorycznej dochodzonego roszczenia wiąże się z tym, iż rozstrzygnięcie zawarte w orzeczeniu sądu nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy (por. m. in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2010 r. I CSK 123/10, niepubl.; z dnia 16 czerwca 2011 r., I UK 15/11, niepubl. a także postanowienia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, niepubl.; z dnia 26 listopada 2012 r., III SZ 3/12, niepubl.; z dnia 15 lutego 2013 r., I CZ 186/12, niepubl.; z dnia 28 maja 2013 r., V CZ 17/13, niepubl.) albo rozstrzygnięcie przez sąd pierwszej instancji o żądaniu powoda opiera się na innej podstawie faktycznej i prawnej niż zgłoszona w pozwie por. wyrok SN z dnia 9 stycznia 2001 r. I PKN 642/00, OSNAPiUS 2002, nr 17, poz. 409).

Jeżeli wyrok został uchylony z powodu nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, to rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu zażaleniowym jest zbadanie, czy sąd odwoławczy prawidłowo rozumiał to pojęcie oraz czy jego merytoryczne stanowisko w sprawie uzasadniało taką ocenę postępowania sądu pierwszej instancji. Poza zakresem kontroli w postępowaniu zażaleniowym pozostaje natomiast prawidłowość stanowiska prawnego sądu odwoławczego co do meritum sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2013 r. II CZ 193/12, niepubl.).

Z tych względów uznając, iż zaskarżone rozstrzygnięcie było usprawiedliwione przyczyną określoną w art. 386 § 4 k.p.c., Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., postanowił jak wyżej.